

lv

Eiropas Savienība
Reģionālā politika

info regio

| Nr. 25 | 2008. gada marts |

panorama

**Reģionālā politika,
ilgtspējīga attīstība un
klimata pārmaiņas**

Saturs

Reģionālā politika, ilgtspējīga attīstība un klimata pārmaiņas

Ilgtspējīga un reģionālā attīstība – no klimata pārmaiņu iespējamo seku risināšanas līdz rīcībai enerģētikas jomā

Klimata pārmaiņas – un to ietekme uz veidu, kādā mēs ražojam
un patērējam – aizvien biežāk ir ilgtspējīgas attīstības politikas pamatā.

Reģionāla pielāgošanās klimata pārmaiņām: Eiropas telpiskās plānošanas izaicinājums

Eiropiešiem ir ļoti svarīgi savlaicīgi veikt adekvātus un rentablus
pielāgošanas pasākumus, lai izvairītos vai samazinātu iespējamo klimata
pārmaiņu izraisīto kaitējumu cilvēkiem un ekoloģiskajām sistēmām.

Reģionu sadarbība ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā

“Videi draudzīgas reģionālās attīstības programmu” (*Greening Regional Development
Programmes (GRDP)*) tiks izstrādāta produktus, lai palīdzētu sabiedriskajām iestādēm būtiski
pievērsties ar vidi saistītu jautājumu risināšanai vietējās un reģionālās attīstības kontekstā.

ERAF darbībā: Apvienotā Karaliste, Austrija, Grieķija, URBACT

Liecība: Polija

Ziņojums: veiksmīga virzība uz zemas oglekļa koncentrācijas ekonomiku

Anglijas austrumu reģions ir viens no Eiropas reģioniem, kurā visticamāk tiks sasniegti Eiropas
Komisijas noteiktie, jaunie un ambiciozie mērķi attiecībā uz oglekļa emisiju samazināšanu ES.

Liecība: Kanāriju salas (Spānija)

INTERREG darbībā

3

7

10

13

14

16

20

21

Fotoattēli (lpp.): Eiropas Komisija (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9),
Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodyfi (13),
Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune
Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20),
ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Vāks: Nestos upes projekts: Tissavros dambis apūdeņošanai
un energoresursiem (sadarbībā ar Bulgāriju), Dramā, Grieķijā.
Ši numura redakcija: Pjērs Ergo (Pierre Ergo), Žans Luks Žano (Jean-Luc Janot).

Redaktors: Ana-Paula Leisija (Ana-Paula Laissy),
Eiropas Komisija, Reģionālās politikas ģenerāldirektorāts.
Izdevums ir iespiests angļu, franču un vācu valodās uz otrreiz pārstrādāta papīra.

Ir pieejami tematiskie dokumenti 22 Eiropas Savienības oficiālajās valodās:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
Šajā publikācija pausts autoru viedoklis, kas ne vienmēr atbilst Eiropas Komisijas viedoklim.

Ilgtspējīga un reģionālā attīstība – no klimata pārmaiņu iespējamo seku risināšanas līdz rīcībai enerģētikas jomā

Klimata pārmaiņas – un to ietekme uz veidu, kādā mēs ražojam un patērējam – aizvien biežāk ir ilgtspējīgas attīstības politikas pamatā. Tādēļ tas ir ļoti būtiski reģionālai attīstībai, norādot uz vēl nepieredzētu izaicinājumu, bet arī iespēju Eiropas reģioniem attiecībā uz to spēju sekmēt inovāciju un radīt jaunas darba vietas.

Liela fotovoltiska sistēma ģenerē 530 MWh no saules enerģijas Blonsā, Austrijā.

“Ilgtspējīga attīstība”, kas ietver līdzsvaru starp ekonomiskajām, sociālajām un vides problēmām, jau ilgi ir Eiropas politikas pamatmērķis. Tomēr viens būtisks izaicinājums tagad ir prioritārs attiecībā pret to: klimata pārmaiņas¹. Lai gan procesi, kas izraisa klimata pārmaiņas, ir saistīti ar vairākām jomām (gaisu, ūdeni, augsni, bioloģisko daudzveidību) un virkni nozaru (transportu un būvniecību, rūpniecību un lauksaimniecību), viens būtisks elements vieno visu iepriekšminēto – enerģētika. Enerģētika ir ievērojami atkarīga no fosilajiem kurināmajiem, kas ir vieni no galvenajiem siltumnīcas efekta veicinātājiem, bet to daudzums

ir arī ierobežots attiecībā uz esošajām rezervēm. Šī situācija norāda uz to, ka ES ir atkarīga no ārējās energopiegādes un ir pakļauta cenu svārstību draudiem.

Tādēļ ir skaidrs, kādēļ enerģētika un klimata pārmaiņas izceļas starp septiņiem izaicinājumiem, kas norādīti ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā (IAS), kuru 2006. gadā pieņēma ES Padome. Pārējie seši noteiktie izaicinājumi IAS ir ilgtspējīgs transports, ilgtspējīgs patēriņš un ražošana, dabas resursu saglabāšana, veselība, sociālā iekļautība un demogrāfija, kā arī nabadzības izskaušana pasaules mērogā.

(1) Komisijas jaunā grāmata Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – *Adaptācija klimata pārmaiņām Eiropā. ES rīcības varianti*. (COM(2007) 354 galīgā redakcija); un PESETA projekts – Klimata pārmaiņu ietekme Eiropā: <http://peseta.jrc.es/>

1. Komisijas ziņojums par ilgtspējīgas attīstības stratēģiju

2007. gada 22. oktobrī Eiropas Komisija pieņēma tās pirmo Progresā ziņojumu par IAS². Lai arī progress šajā jomā joprojām ir pieticīgs, attīstība Eiropas un valsts politikās norit raitāk, īpaši enerģētikas un klimata pārmaiņu jomā. Jaunā integrētā politika, kuru Padome pieņēma 2007. gada martā, ir starp svarīgākajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti Eiropas līmenī. Gandrīz visas dalībvalstis ir pieņēmušas stratēģijas, lai cīnītos ar klimata pārmaiņām.

Diena bez automašīnām Briselē, Beļģijā.

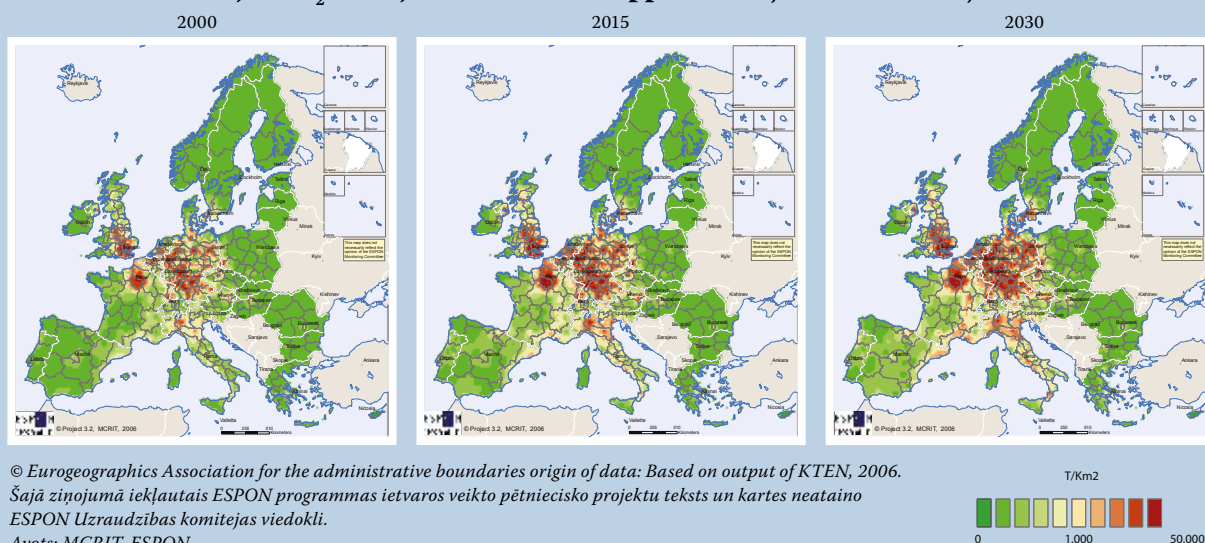
Atšķirībā no citām nozarēm, un neņemot vērā uzlabojumus transportlīdzekļu darbības rādītājos, transporta izraisīto siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoms turpina pieaugt vienā līmenī ar IKP izaugsmes rādītājiem. Ilgtspējīgas ražošanas jomā, rezultātus ir grūti novērtēt lielā mērogā. Lai arī pieaugošs uzņēmumu skaits nodrošina ilgtspējīgus produktus un pakalpojumus, un ekotehnoloģiju vai ekomarķējumu veicinošas iniciatīvas palielinās, joprojām pastāv vēl neizmantotas iespējas. Attiecībā uz dabas resursu jautājumu, situācija ir atšķirīga un sarežģīta, dažās jomās, piemēram: augsnes kvalitātes, bioloģiskās daudzveidības un jūras resursu jomā, ir ļoti nopietnas problēmas.

Enerģētika un reģioni: Eiropas Parlamenta pētījums

2007. gadā publicētajā Eiropas Parlamenta pārraudzībā veiktajā pētījumā³ tiek aplūkots atbalsts ilgtspējīgajiem un atjaunojamajiem energoresursu avotiem kohēzijas politikas programmu 2000.–2006. gadam ietvaros 15 dalībvalstīs un 27 ES dalībvalstu Valsts stratēģisko ietvardokumentu (VSID) 2007.–2013. gadam ietvaros esošajiem projektiem.

Periodā no 2000. līdz 2006. gadam plānotie izdevumi ilgtspējīgajiem un atjaunojamajiem energoresursiem struktūrfondu ietvaros veidoja aptuveni 1 % no kopējiem izdevumiem. Finansēšanas periodā 2007.–2013. gadam VSID norāda uz ievērojamu pieaugumu šajā jomā. Aptuveni € 15 miljardi ir piešķirti ieguldījumiem atjaunojamajos energoresursos, energoefektivitātes un tīra pilsētas transporta nodrošināšanai. Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, šis skaitlis atspoguļo piecas reizes lielāku summu par to, kas atvēlēta konverģences mērķa sasniegšanai, un septiņas reizes lielāku summu par to, kas noteikta reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķa īstenošanai.

Tendenču scenārijs: CO₂ emisijas uz virsmu starppilsētu ceļu satiksmes dēļ

(2) Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam – Progresā ziņojums par ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2007. gadam (COM(2007) 642 galīgā redakcija).

(3) Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Iekšpolitikas ģenerāldirektors: ilgtspējīgo un atjaunojamo energoresursu izmantošana 2007.–2013. gada struktūrpolitikas kontekstā (2007. gada jūnijs).

Degslānekļa termoelektrostacija Igaunijā.

Parlamenta veiktais pētījums ietver 15 labās prakses piemērus, un trīs vispārēji ieteikumi tika noformulēti, veicot pētījumu: noteikt īstenojamu mērķi, stratēģiskāku pieeju ilgtspējīgiem un atjaunojamajiem energoresursiem, kā arī tādu enerģētikas jomas labāku pārvaldi, kas saistīta ar nozaru intervenci.

20 20 līdz 2020. gadam

Direktīvas priekšlikuma⁴, ko Komisija iesniegusi Padomei un Eiropas Parlamentam 2008. gada 23. janvārī, mērķis ir veicināt pasākumus, kas vērsti uz Padomes 2007. gada martā pieņemto enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanu. Balstoties uz atjaunojamo energoresursu izmantošanas ekonomiskajiem un ekoloģiskajiem iemesliem un

nepieciešamību stiprināt atbalstu nodrošinošo normatīvo bāzi, Komisija ierosina ambiciozu pasākumu kopumu, kas iezīmē “jaunas rūpnieciskās revolūcijas” sākumu.

Šo pasākumu mērķis līdz 2020. gadam ir šāds: panākt siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoma samazināšanu visā ES par 20 %, salīdzinot ar 1990. gada līmeņiem (par 30 %, ja ir panākta vienošanās starptautiskā līmenī); panākt, ka atjaunojamo energoresursu procentuālā daļa līdz 2020. gadam veidotu 20 % (salīdzinot ar pašreizējiem 8,5 %); un panākt, ka biodegviela apmierinātu 10 % no kopējās transporta degvielas vajadzībām, degvielu ražojot ekonomiski izdevīgā veidā. Ierosināts arī uzlabot emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu.

(4) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – 20 20 līdz 2020. gadam. *Eiropas klimata pārmaiņu iespēja* (COM(2008) 30 galīgā redakcija).

Vide un ilgtspējīga attīstība...

...Kopienas kohēzijas stratēģijas pamatnostādņēs 2007.–2013. gadam

Padomes pieņemtās Kopienas kohēzijas stratēģijas pamatnostādnes¹ nodrošina dalībvalstīm un reģioniem pamatnostādņu kopumu, lai “veicinātu saskaņotāku, līdzsvarotāku un ilgtspējīgāku Kopienas attīstību”. Daudzas no šīm pamatnostādņēm, kas ir apkopotas zemāk, attiecas uz vidi.

1.1 pamatnostādne: “veicināt Eiropas un tās reģionu pievilcību investīciju un darbaspēka piesaistei”. Tā ietver transporta infrastruktūras paplašināšanu (1.1.1), kā arī transporta veidu ekoloģisko ipašību un šo transporta veidu līdzsvarota sadalījuma uzlabošanu saskaņā ar transporta politikas balto grāmatu.

Labākas sinerģijas starp vides aizsardzību un izaugsmi (1.1.2) norāda uz to, ka prioritāte tiek piešķirta cīņai ar piesārņojumu izcelsmes vietā, īpaši attiecībā uz atkritumiem. Padome aicina:

- veikt lielus ieguldījumus infrastruktūrā, lai nodrošinātu atbilstību ar Eiropas likumdošanu vides aizsardzības jomā un Kioto protokola saistībām;
- atveseļot fizisko vidi un mantojumu;
- radīt pievilcīgus apstākļus uzņēmējdarbībai;
- izveidot riska novēršanas pasākumus, izmantojot uzlabotu dabas resursu apsaimniekošanu;
- veicināt konkrētāk vērstu pētniecības darbu;
- labāku IKT izmantošanu;
- ieviest novatoriskāku sabiedrisko pārvaldību.

Pievēršot uzmanību mazāk intensīvai tradicionālo energoresursu izmantošanai (1.1.3), ierosinātās darbības ietver:

- atbalsta nodrošināšanu projektiem energoefektivitātes uzlabošanai un zemas enerģētiskās intensitātes attīstības modeļu popularizēšanai;
- atjaunojamo energoresursu (AER) un alternatīvo tehnoloģiju veicināšanu;
- investīciju koncentrēšanu tradicionālajos energoresursos to tīklu izveidei tirgus neveiksmju gadījumā.

1.2 pamatnostādne: “uzlabot zināšanas un jauninājumus izaugsmes sekmēšanai”. Lai veicinātu jauninājumus un uzņēmējdarbību (1.2.3), dalībvalstis ir aicinātas izmantot ES spēcīgo potenciālu ekoloģisko jautājumu jomā un sekmēt vidi aizsargājošu pārvaldības sistēmu ieviešanu.

...Valsts stratēģiskajos ietvardokumentos un darbības programmās

Kohēzijas stratēģijas pamatnostādnes 2007.–2013. gadam tika izmantotas, sagatavojot 27 “Valsts stratēģiskos ietvardokumentos” (VSID), kurus apstiprināja Komisija.

VSID ir 434 darbības programmu pamatā, gandrīz visas no šīm darbības programmām tagad ir pieņemtas.

Kopumā šie dokumenti atspoguļo plašās dalībvalstu uzņemtās saistības vides aizsardzības un risku novēršanas jomā, kopā veidojot € 51 miljardus. 2007.–2013. gada programmu ietvaros kohēzijas politikas atbalsts ilgtspējīgo un atjaunojamo energoresursu un tīra pilsētas transporta nodrošināšanai veido € 15,2 miljardus.

...iniciatīvā “Reģioni ekonomiskām pārmaiņām”

Komisija uzsāka šo iniciatīvu, lai veicinātu stratēģisko pamatnostādņu īstenošanu, izmantojot starpreģionālo sadarbību un Urbact tīklu pilsētu attīstībai. Iniciatīvai ir piešķirti € 327 miljoni, un tā attiecas uz 30 galvenajiem tematiem, ducis no tiem ir vērsts uz vidi.

...struktūrfondu un Kohēzijas fonda noteikumos

Jaunajos Struktūrfondu un Kohēzijas fonda noteikumos lielāks uzsvars ir likts uz ilgtspējīgas attīstības vides aspektiem. **Vispārējos noteikumos** šie aspekti ir noteikti fonda mērķos un misijās (3. pants), kamēr 17. pants nosaka fondu darbību tikai ilgtspējīgas attīstības ietvaros un vides aizsardzības un uzlabošanas mērķa ietvaros.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) noteikumi nosaka ar vidi saistītus pasākumus, kas paredzēti visās jomās, lai īstenotu katru jauno prioritāro mērķi: konvergenci (4. pants), reģionālo konkurētspēju un nodarbinātību (5. pants), Eiropas teritoriālo sadarbību (6. pants).

Kohēzijas fonda noteikumu 1. pantā vairākkārt uzsvērts, ka fondu izveidoja ar vēlmi stiprināt ekonomisko un sociālo kohēziju, kas veicinātu ilgtspējīgu attīstību, kamēr 2. pants ietver jaunu fonda koncentrēšanās virzienu uz ilgtspējīgu attīstību, atbalstot “energoefektivitāti un atjaunojamus energoresursus”.

■ Rūpes par ekosistēmām attiecas uz ikvienu.

(1) Padomes 2006. gada 6. oktobra lēmums par Kopienas kohēzijas stratēģijas pamatnostādņēm (2006/702/EK).

Reģionāla pielāgošanās klimata pārmaiņām: Eiropas telpiskās plānošanas izaicinājums

Ronans Uhels (Ronan Uhel) un Stefans Isoards (Stéphane Isoard)¹

Eiropiešiem ir ļoti svarīgi savlaicīgi veikt adekvātus un rentablus pielāgošanas pasākumus, lai izvairītos vai samazinātu iespējamo klimata pārmaiņu izraisīto kaitējumu cilvēkiem un ekoloģiskajām sistēmām.

Plūdi ir pirmās redzamās klimata pārmaiņu sekas.

Klimata pārmaiņu nelabvēlīgākā ietekme var neskart Eiropu šogad vai nākamgad. Tomēr mēs nevaram atļauties būt apmierināti. Pērn traģiskie meža ugunsgrēki Grieķijā un plūdi Apvienotajā Karalistē kārtējo reizi norādīja uz dabas parādību postošo spēku attiecībā uz cilvēka veselību un ekosistēmām un to sociālekonomisko ietekmi. Lai gan klimatu pārmaiņu radītā ietekme atšķirsies visā Eiropā, Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) nesenie novērtējumi liecina, ka ārkārtēju ar laika apstākļiem saistītu notikumu biežums un intensitāte nākotnē pastiprināsies globālās sasilšanas dēļ. Pat ja siltumnīcefekta gāzu emisijas beidzas šodien, šīs pārmaiņas turpināsies vēl daudzas desmitgades un attiecībā uz jūras līmeni – gadsimtiem; prognozes 2100. gadam liecina, ka temperatūras Eiropā būs paaugstinājušās par 2 līdz 6 °C, salīdzinot ar 1990. gada līmeņiem.

Nepieciešamība pēc pielāgošanās: reģionāls un teritoriāls jautājums

Dienvidei Eiropa, Vidusjūras reģions un Centrāleiropa ir visneaizsargātākie reģioni attiecībā uz klimata pārmaiņām. No otras puses, Eiropas ziemeļu un daži rietumu reģioni var būt arī ieguvēji, īpaši lauksaimniecības jomā, lai gan tikai uz ierobežotu laika periodu. Klimata pārmaiņu rezultātā var palielināties produkcijas apjomi no komerciālajiem mežiem Ziemeļeiropā, kamēr Viduseiropas reģionos un Centrāleiropā tiek prognozēta produkcijas samazināšanās biežāku sausuma periodu dēļ. Turklāt paaugstināta ugunsgrēku riska iespējamība ir Dienvidēiropā. Kalnainie reģioni, piem., Alpi, ir īpaši neaizsargāti pret klimata pārmaiņām un jau cieš no augstākas nekā vidējās temperatūras paaugstināšanās, kur

(1) Ronans Uhels ir Telpiskās analīzes vadītājs un Stefans Isoards ir Klimata pārmaiņu ietekmes un pielāgošanās tām projekta vadītājs EVA. Eiropas Vides aģentūra, Kongens Nytorv 6, 1050 Copenhagen K, Denmark (Dānija) www.eea.europa.eu

šļūdoņu un mūžīgā sasaluma kušana, iespējams, izraisīs dabas stihiju, augsnes eroziju un plūdu gadījumu pieaugumu. Austrija jau izvērtē šos riskus un saistītās negatīvās sekas, kas varētu skart ziemas tūrismu, novērtējot, cik lielā mērā tas ir neaizsargāts pret klimata pārmaiņu ietekmi, un sagatavo iespējamās darbības, lai savlaicīgi pielāgotos šiem apstākļiem, samazinot sabiedriskās izmaksas. Klimata pārmaiņas var būtiski ietekmēt piekrastes zonas jūras līmeņa paaugstināšanās un vētru biežuma un/vai intensitātes izmaiņu dēļ. Nīderlande kopā ar visdažādāko nozaru ieinteresētajām personām izstrādā plānus piekrastes un upju pārplūšanas gadījumu samazināšanai. Baltijas, Vidusjūras un Melnās jūras dzīvotnes un piekrastes ekosistēmas ir īpaši pakļautas augstam riskam ievērojami zaudēt mitrājus.

Tādēļ eiropiešiem ir ļoti svarīgi savlaicīgi to atzīt un veikt adekvātus un rentablus pielāgošanas pasākumus, lai izvairītos vai samazinātu iespējamo šo notikumu izraisīto kaitējumu cilvēkiem un ekoloģiskajām sistēmām.

Polārlapsas kažoka krāsu jau ietekmējušas klimata pārmaiņas.

Neaizsargātības samazināšana un elastības palielināšana ir patiešām kopēja un neatliekama prioritāte visām valstīm, reģioniem, uzņēmumiem un ieinteresētajām personām Eiropas Savienībā.

Informācijas un zināšanu trūkums

Politikas veidotājiem un sabiedrībai ir nepieciešama informācija, un galvenais izaicinājums būs turpināt tālāk izstrādāt zinātnisku izpratni par klimata pārmaiņām un to ietekmi reģionālā mērogā, lai varētu izstrādāt un izmantot pēc iespējas labākas pielāgošanās iespējas. Pašreiz mēs pat pietiekami nezinām, lai īstenotu stratēģiskas un saskaņotas darbības ES vai valsts līmenī, nemaz nerunājot par reģionālo un vietējo līmeni.

Mūsu zināšanu bāzes uzlabošana ir galvenā prioritāte. Dažas valstis izstrādā vai ir sagatavojušas nacionālos neaizsargātības novērtējumus un/vai nacionālos pielāgošanās plānus (piem., Dānija, Somija, Francija, Portugāle, Spānija, Zviedrija, Nīderlande un Apvienotā Karaliste). Tomēr mums ir nepieciešams sagatavot vairāk neaizsargātības un pielāgošanās spējas novērtējumus galveno ekonomisko nozaru un vides tēmu ietvaros un izmantot atbilstošus analītiskos instrumentus, piem., telpisko plānošanu,

attiecībā uz šo jautājumu. Padziļinātāka izpēte un saskaņotāka analīze ir nepieciešamas, lai uzkrātu pamatdatu kopas un modeļus, piem., Eiropas klimata reģionālā retrospektīvā analīze (*hindcast*), lai sasaistītu hidroloģiskos modeļus ar klimata pārmaiņām. Tikai šādā veidā mēs varam jautāt būtiskus jautājumus, piem., vai ūdens trūkums reģionā ir neliela nokrišņu daudzuma vai sliktas pārvaldības dēļ.

Ekonomiskās izmaksas, kas saistītas ar klimata pārmaiņu radīto ietekmi (t.i., bezdarbības radītās izmaksas), arvien vairāk palīdz iesaistīt šo problēmu politiskās debatēs. Tas ir būtiski, lai attīstītu atbilstošus pielāgošanās pasākumus kā veidu, kādā iegrožot zaudējumus vai aptvert ar klimata pārmaiņām saistītās iespējas. Ekonomiskās izmaksas nodrošina kopēju mērsistēmu, lai novērtētu un uzraudzītu nozares un palīdzētu konstatēt galvenās problēmu jomas. Nepieciešama ir arī ekonomikas perspektīva Eiropas un nacionālās pielāgošanās politiku ietvaros, lai papildinātu mūsu zināšanas par klimata pārmaiņu radīto ietekmi.

Aviācija ir viens no visstraujāk augošajiem piesārņojuma un oglekļa emisiju avotiem.

Kvantitatīvas informācijas par pielāgošanās izmaksām ir patiešām maz, un turpmāks darbs ir ļoti nepieciešams, lai izveidotu pierādījumu bāzi un līdz ar to veicinātu informētu, rentablu un samērīgu pielāgošanos Eiropā.

Labā prakse sākotnējo pielāgošanās darbību ietvaros, īpaši tā, kas vērsta uz pašreizējiem ārkārtējiem, ar laika apstākļiem saistītajiem notikumiem, ir jādokumentē un jādalās ar to. Eiropas Vides aģentūra (EVA) ir izveidojusi datubāzi par dalībvalstu veiktajām darbībām ūdenssaimniecības nozarē, bet attiecīgajām valsts organizācijām tā ir regulāri jāatjaunina un jāpaplašina, attiecinot uz jaunām dalībvalstīm un citām nozarēm. Nenovērtējama informācija ir arī pieejama citās veida starptautiskā mērogā, piemēram, ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām un IPCC ir plaši dati par neaizsargātību un pielāgošanos, bet ir nepieciešams nodrošināt šīs informācijas plašāku pieejamību.

Pētniecības programmu rezultāti bieži vien nav pilnībā atklāti politikas veidotājiem un citām ieinteresētajām pusēm veidā, kādā tie viņiem būtu saprotami. Daži labi piemēri eksistē, piem., ESPACE: (Eiropas Telpiskā plānošana: pielāgošanās klimata notikumiem) un BRANCH (Bioloģiskai daudzveidībai Ziemeļrietumu Eiropā ir nepieciešama pielāgošanās, ņemot vērā klimata pārmaiņu

radītos apstākļus) projekti INTERREG Kopienas programmas ietvaros, bet kopumā, ļoti liela nepieciešamība ir pēc projektiem, kas var palīdzēt nodrošināt pareizās politiskās pamatnostādnes un instrumentus, kas palīdzēs izveidot efektīvus starptautiskos un subnacionālos tīklus.

Politikas konteksts un perspektīvas

Eiropas Komisijas zaļā grāmata par pielāgošanos (2007)² sniedz ietvaru, kurā ir jāaskāņo darbības. Konsultatīvajiem procesiem jābūt izstrādātiem, lai nodrošinātu, ka Eiropai ir integrēta pieeja attiecībā uz tās tiešajiem finansēšanas mehānismiem (piem., lauksaimniecību, kohēziju, vienprātību un LIFE+ instrumenti); kā arī tās esošo likumdošanu un jauniem politikas pasākumiem. Zaļā grāmata par pielāgošanos aizsāka ES pielāgošanās politikas procesu, kuru turpmāk atbalstīs un attīstīs Eiropas padomdevēju grupa, kas konsultēs par pielāgošanos klimata pārmaiņām, un baltās grāmatas par pielāgošanos sagatavošanu, tiks publicēta 2008. gada beigās. Turklāt citas nozaru politikas, piem., Plūdu direktīva (kopēja nostāja starp Padomi un Eiropas Parlamentu 2007. gadā) un Eiropas Komisijas pieņemtais (2007. gada jūlijā) paziņojums par ūdens trūkumu un sausumu, sniedz ļoti lietderīgu un papildinošu politisko ietvaru, kas ir vērsti tieši uz klimata pārmaiņu radīto ietekmi. Paziņojums par klimata pārmaiņu radītajām sekām uz cilvēka veselību arī ir sagatavotā posmā.

Skatoties no teritoriālās un reģionālās attīstības perspektīvas, pieaugoša uzmanība tiek pievērsta klimata pārmaiņu pielāgošanai. Neformālajā ministru konferencē, kas notika 2007. gadā Leipcigā, par telpisko attīstību ES dalībvalstis atbildīgie ministri vienojās par "Teritoriālo dienas kārtību" un par "Teritoriālās kohēzijas rīcības plānu" 2007. gada novembrī, kurā galvenais jautājums ir pielāgošanās klimata pārmaiņām. Šajā kontekstā Eiropas Komisija gatavo zaļo grāmata par teritoriālo kohēziju 2008. gadam. Citas saistītās politikas ar teritoriālu aspektu ir Jūras vides stratēģijas direktīva, Jūrniecības politikas zilā grāmata, kā arī Inspire direktīva par telpiskās, ar vidi saistītās informācijas nodrošināšanu.

Ņemot vērā šo izstrādi, Eiropas Savienībai ir jāpielāgo tās pārvaldes struktūras, lai tiktu galā ar pielāgošanās transversālo raksturu. Nespēja to izdarīt pakļaus riskam visus pielāgošanās pasākumus. Par to skaidri liecina ESPACE projekts, kas sniedz konkrētas pielāgošanās pamatnostādnes politikas veidotājiem, kas ir iesaistīti klimata pārmaiņu radītās ietekmes uz telpisko plānošanu pārvaldi attiecībā uz ūdens apsaimniekošanu. Projekta uzdevums ir noteikt pielāgošanos klimata pārmaiņām par galveno telpiskās plānošanas mērķi, neņemot vērā normālas plānošanas mūžu, lai saprastu klimata radītos riskus, un atbalstīt "klimata pielāgošanas čempionus".

Šāda veida projektu vajadzētu paplašināt līdz citiem galvenajiem reģioniem un pielāgošanās jautājumiem, piem., sausumam un ūdens trūkumam dienvidu un Vidusjūras reģionos. Pirmais solis ir attīstīt un īstenot klimata pārmaiņu darbības esošo stratēģiju un politikas ietvaros. Piemēram,

lai uzlabotu ūdens pieejamību un kvalitāti un samazinātu plūdu sekas, pamatelements ir ūdens pamatdirektīva ar tās pakāpenisko un ciklisko pieeju. Svarīgi ir, lai ES dalībvalstis veiktu attiecīgos pasākumus, lai diskutētu par to, kā nodrošināt klimata pārmaiņu iekļaušanu upju baseinu apsaimniekošanas plānos jau no pirmā cikla, sākot ar 2009. gadu. Jāizveido svarīgas saiknes ar telpisko plānošanu, jo ieinteresēto pušu iesaistīšanās ir ļoti nepieciešama, lai pielāgošanās tiktu pieņemta un būtu veiksmīga. Svarīgas ieinteresētās personas ietver subnacionālās un vietējās varas iestādes, uzņēmumus un pilsoņus. Sevišķi telpiskajiem plānotājiem vajadzētu strādāt attiecīgajos ietvaros, lai nodrošinātu, ka klimata pārmaiņas tiek ņemtas vērā, jo tie nodarbojas ar vairākiem plānošanas mērogiem un var integrēt un virzīt uz pielāgošanās spējas novērtējumu.

Pielāgošanās pasākumu attīstīšana un īstenošana ir relatīvi jauns jautājums. Plaša mēroga klimata pārmaiņu ietekme uz dabisko un mākslīgo vidi visās nozarēs un reģionos

Piemērošanās pasākumu attīstība un ieviešana ir samērā jauns jautājums.

nav pietiekami iekļauta citu nozaru jomu izstrādātajos pasākumos (piem., augsnes un ekosistēmu apsaimniekošanā). Nepieciešams šīs mijiedarbības izmantot efektīvos un integrētos politikas pasākumos, īpaši balstoties uz uzlabotiem klimata scenārijiem reģionālā līmenī, "labās prakses" paaugstinātu izpratni, daloties ar informāciju, līdzvērtīgu publiskā un privātā sektora piedalīšanos, un nodrošinot pielāgošanās pasākumu saskaņotību ar citiem politikas mērķiem. Mums jārikojas tagad un kopā attiecībā uz pielāgošanos Eiropā, līdzīgi kā tas notiek attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanas veicināšanu. Mūsu darbībām jābūt ilgtspējīgām, atbilstošām un integrētām klimata pārmaiņu mazināšanas stratēģijās. Visi mūsu sabiedrības līmeņi ir iesaistīti, un jauni ietvari ir nepieciešami, lai nodrošinātu to iesaistīšanos un rezultātus.

Uzziņām:
information.centre@eea.europa.eu

(2) Komisijas zaļā grāmata Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – *Adaptācija klimata pārmaiņām Eiropā. ES rīcības varianti*. (COM(2007) 354).

Reģionu sadarbība ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā

Flora Devāra (Flora Dewar) un Jūlija Verrē (Julie Verré)¹

Videi draudzīgas reģionālās attīstības programmu (Greening Regional Development Programmes (GRDP)) tīkls izstrādāja produktus, lai palīdzētu sabiedriskajām iestādēm būtiski pievērsties ar vidi saistītu jautājumu risināšanai vietējā un reģionālā attīstības jomā.

Semināra dalībnieki Ekseterā, Anglijā, 2006. g.

Ik gadu Eiropas reģionu attīstībai tiek tērēti līdzekļi vairāku simtu miljardu *eiro* apmērā. Šie finanšu resursi nodrošina milzīgu potenciālu reģionu attīstībai tādā veidā, kas aizsargā un uzlabo apkārtējo vidi, tomēr vēl joprojām daudzām valstu iestādēm tas šķiet pārāk grūti izdarāms.

Šis potenciāls tika radīts līdz ar *Apzaļumošanas reģionālās attīstības programmu (GRDP)* tīkla izveidi 2004. gadā. *GRDP* partneri vēlas veicināt tādu efektīvāku reģionālo programmu izstrādi, kas nodrošinās ilgtspējīgus rezultātus vietējiem iedzīvotājiem.

GRDP partnerība 3 gadus veica darbu pie tādu produktu izstrādes, kas palīdzētu sabiedriskajām organizācijām visā Eiropā piešķirt lielu nozīmi vides aizsardzības jautājumiem

līdzās tradicionālākiem ekonomiskajiem un sociālajiem mērķiem ES atbalstīto attīstības programmu īstenošanas kārtā no 2007. līdz 2013. gadam.

GRDP projekta aizsākumi

GRDP projekts bija Eiropas mēroga tīkls, ko finansēja ES programma *Interreg IIIC*. Tas radās pārrunu rezultātā starp partneru galvenās grupas locekļiem no Itālijas, Austrijas, Spānijas, Maltas, Anglijas un Velsas. Tika apspriesta viņu pieredze vides aizsardzības jautājumu integrēšanā ES Struktūrfondu atbalstītajās reģionālajās programmās.

Kaut arī ES noteikumos par struktūrfondu izlietojumu norādīts, ka vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības

(1) Attiecīgi ārējo sakaru ierēdne un *GRDP* projektu vadītāja. Environment Agency for England and Wales (Anglijas un Velsas vides aizsardzības aģentūra), Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, UK. www.envisionsw.org

jautājumiem vajadzētu būt attīstības programmu uzmanības centrā, daudzos reģionos ļoti jāpiepūlas, lai īstenotu to praksē. *GRDP* projekts tika izveidots, lai palīdzētu šiem reģioniem.

Tas apvienoja trīsdesmit deviņus partnerus. Partnerība bija ļoti daudzveidīga. Tās dalībnieki bija vietējās, reģionālās un valsts varas iestādes, attīstības aģentūras un pētniecības institūti astoņās ES dalībvalstīs. Projekts balstījās uz ideju, ka partneri vēlas mācīties viens no otra un izveidot kopīgu Eiropas pieeju vides aizsardzības jautājumu integrēšanai reģionālās attīstības programmās.

Vides aizsardzības jautājumu integrēšana nozīmē, ka jāattiecas pret vidi kā pret līdzvērtīgu sastāvdaļu sociālo un ekonomisko jautājumu vidū katrā reģionālās attīstības programmas izstrādes un īstenošanas posmā. Lai sasniegtu šo mērķi, partnerība izveidoja stingru saikni ar galvenajām institūcijām un tikliem visā ES, piemēram, ar Eiropas vides pārvaldes iestāžu tiklu.

GRDP rezultāti

Projekta sākumā partnerības reģionos tika veikta padziļināta revīzija, lai noteiktu labo praksi un praktiskus risinājumus vides aizsardzības jautājumu integrēšanai reģionālās attīstības programmās. Revīzijas laikā tika konstatēti arī gadījumu pētījumi, kuros aprakstīts, kā notika vides aizsardzības jautājumu veiksmīga integrēšana struktūrfondu un citās attīstības programmās. Tādējādi *GRDP* partneri noteica četras darba tēmas, un notika četri tehniskie semināri. Pēc semināriem tika izdotas publikācijas par dažādiem jautājumiem, kas saistīti ar vides aizsardzības jautājumu integrēšanu.

2006. gadā *GRDP* projekta ietvaros tika izveidota rokasgrāmata, ko ļoti labi uzņēma visā Eiropas Savienībā: Rokasgrāmata par stratēģisko vides novērtējumu (SVN) kohēzijas politikai no 2007. līdz 2013. gadam (*skatīt 1. ierāmēto tekstu*).

Līgums un līdzekļu komplekts

Jaunākajās publikācijās apkopota informācija par *GDRP* ietvaros veiktajiem atklājumiem. Tas ir *GRDP* līgums un līdzekļu komplekts, kura nosaukums ir *Ārpus atbilstības robežām: kā reģioni var palīdzēt veidot ilgtspējīgu Eiropu*.

GRDP līgums attiecas uz visām Eiropas sabiedriskajām organizācijām. Tas ir īss apkopojums par galvenajiem principiem attiecībā uz galvenajiem aspektiem, kas saistīti ar vides aizsardzības jautājumu integrēšanu reģionālās attīstības programmās. Parakstot šo līgumu, dalībnieki apsola "strādāt, lai izveidotu ilgtspējīgākas reģionālās attīstības programmas, strādāt partnerībā un atbalstīt zaļos projektus".

GRDP līdzekļu komplekts, ko papildina *CD-ROM* par gadījumu pētījumiem, ir radīts, lai palīdzētu valsts sektora iestādēm integrēt zaļos un vides aizsardzības jautājumus reģionālās attīstības jomā. Tas nodrošina krājumu, kas sastāv no faktu lapām, vadlinijām un labās prakses par tēmām, kuras ir nozīmīgas vides aizsardzības jautājumu integrēšanai. Šis septiņās valodās pieejamās vadlinijas sniedz praktiskus ieteikumus par to, kā panākt lielāku efektivitāti un ietaupīt izmaksas ar zaļāku programmu un projektu palīdzību. Visā Eiropā tika organizēti informācijas izplatīšanas semināri par līdzekļu komplekta galvenajām sastāvdaļām, kas bija šādas: *Vide kā ekonomikas virzītājspēks, Stratēģiskais vides novērtējums, Partnerība kā līdzeklis zaļu reģionālās attīstības programmu izveidei, Kā projektus padarīt zaļākus*.

Rokasgrāmata par stratēģisko vides novērtējumu kohēzijas politikai

Rokasgrāmata par stratēģisko vides novērtējumu (SVN) kohēzijas politikai no 2007. līdz 2013. gadam sniedz informāciju, resursus un procesuālus norādījumus tiem, kam tie ir nepieciešami, lai veiktu SVN kohēzijas politikas plānošanas dokumentiem. To ievietoja ES Reģionālās politikas ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē starp Eiropas Komisijas vadlinijām, lai palīdzētu visiem tiem, kas iesaistīti Eiropas strukturālo darbību īstenošanā. Šo instrumentu var plaši izmantot, pateicoties partneriem, kuri to iztulkvoja lietuviešu, grieķu, itāļu, portugāļu, poļu un rumāņu valodās. *GDRP* SVN metodiku izmantojušas arī daudzas varas iestādes dažādās dalībvalstīs jaunām darbības programmām posmam no 2007. līdz 2013. gadam. Piemēram, Grieķijā to veiksmīgi izmantoja, lai veiktu trīs SVN dažādos reģionos.

Rokasgrāmata pieejama tiešsaistē šeit:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

10 padomi, kā reģionus padarīt zaļākus, no GRDP līdzekļu komplekta

- 1) Pārliecinieties, ka mērķi vides aizsardzības jomā skar visas programmas prioritātes un pasākumus un tos ņem vērā visos programmas īstenošanas posmos.
- 2) Atzīstiet, ka ar zaļo projektu palīdzību var ietaupīt līdzekļus un radīt sociālas un ekonomiskas iespējas, kā arī veicināt inovāciju.
- 3) Padomājiet par ilgtspējīgāku pieeju jūsu lauksaimniecības un lauku reģionu attīstības programmām.
- 4) Apsveriet iespēju pārņemt integrētās pilsētu pārvaldības metodiku mūsu pilsētām un pieņemiet vides uzlabošanu kā ilgtspējīgās vietējās ekonomikas virzītājspēku.
- 5) Atzīstiet, ka SVN veicina reģionālās attīstības plānošanu un nodrošina ilgtspējīgāku pieeju attīstībai.
- 6) Atbalstiet partnerības darbu politikas izveides, programmu izstrādes un projektu īstenošanas jomās kā būtisku līdzekli veiksmīgas programmas izveidei.
- 7) Veiciniet vides aizsardzības jomas partneru, tai skaitā vides pārvaldes iestāžu, NVO un citu organizāciju, iesaistīšanos.
- 8) Atzīstiet tiklu izmantošanu, lai uzlabotu iestāžu darbību Eiropas, nacionālo un daudzreģionālo stratēģiju, politiku, plānu un programmu izstrādē.
- 9) Strādājiet, lai integrētu vides aizsardzības jomas aspektus visu projektu izstrādes, īstenošanas un uzraudzības jomās.
- 10) Sekmējiet un plaši izplatiet informāciju par veiksmīgiem projektiem vides aizsardzības jomā, lai rosinātu motivāciju un mērķtiecību nākotnes pretendentu un projekta ieguvumu saņēmēju vidū.

Ieguvumi, ko nodrošinājusi sadarbība ar citiem Eiropas reģioniem

Projekts *INTERREG IIC* bija veiksmīgs, pateicoties stiprajam ES partnerībai un specializētajam atbalstam, ko sniedza starptautiskā projekta grupa Ekseterā (*Exeter*), no Anglijas un Velsas vides aizsardzības aģentūras. Partneru loks un skaits sniedza iespēju atklāt labāko ES praksi un pārrunāt kopīgus jautājumus. Tas arī piešķīra nozīmi politiskajiem ziņojumiem. Partnerība spēja stratēģiskā līmenī ietekmēt un veicināt labāku informētību par nepieciešamību integrēt vides aizsardzības jautājumus programmās.

Daudz partnerus atbalstīja ar projekta produktu un aktivitāšu palīdzību, lai nodrošinātu turpmāku ticamību un atzīšanu viņu darbam apzaļumošanas reģionālās attīstības jomā.

Pateicoties *GRDP* dokumentu un tīkla savlaicīgajai pieejamībai, partneri un varas iestādes ietekmē reģionālās attīstības programmas laikā, kad videi tiek pievērsta daudz lielāka uzmanība, un it īpaši laikā, kad notiek pārrunas par klimata izmaiņām.

Lai uzzinātu vairāk un lejupielādētu *GRDP* rokasgrāmatu, līdzekļu komplektu un gadījumu pētījumus, apmeklējiet:

www.grdp.org

APVIENOTĀ KARALISTE

Uz sabiedrību balstīti atjaunojamie energoresursi Daifi (Dyfi) ielejā, Velsā

Kopējās izmaksas: € 675 000
ES ieguldījums: € 227 000

“Laikā, kad pieaug pretošanās lielām komerciālām vēja enerģijas ražotnēm Velsas vidiē, šī projekta mērķis ir palīdzēt vietējiem iedzīvotājiem izveidot vairākas mazas pašu enerģijas shēmas. Bija iecerēts uzlabot izpratni par atjaunojamiem energoresursiem un to atbalstu, maksimāli palielinot ieguvumus vietējā mērogā. Ar Powys (Powys) grāfistes padomes, Velsas Asamblejas valdību un Dulas Ltd atbalstu 16 shēmām tika piešķirtas dotācijas un komerciālās attīstības laiks, ieskaitot kalnaina apvidus lauksaimniekam piederošu 100 kW ūdens shēmu. Tika izveidots kooperatīvs Bro Dyfi Community Renewables. Kopš tā laika pirmo vējturbīna (75kW) ir papildināta ar vēl vienu (500kW). Pārvaldes iestāde ecodyfi ir pārtapusi par sociālu organizāciju, kas atbalsta ilgtspējīgu sabiedrības reģenerāciju Daifi (Dyfi) ielejā.”

Endijs Roulands (Andy Rowland),
vadītājs/Trefnydd, “ecodyfi”
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

GRIEĶIJA

Saloniki liča ģeotermālā lauka izmantošana

Kopējās izmaksas: € 75 600
ES ieguldījums: € 37 800

“Teritorija uz austrumiem līdz Saloniki pilsētai pazīstama kā ar ģeotermālo potenciālu bagātīgi apveltīts apvidus kopš sengrieķu un romiešu laikmeta. Tomēr mūsdienās šī enerģija nekad netika pa istam izmantota. Projekta SEIPLED ietvaros tika izstrādāts plāns, lai izmantotu ģeotermālo lauku kā līdzekli vietējās ekonomikas attīstības veicināšanai. Ģeotermālās enerģijas izmantošana, lai apsildītu sabiedriskās ēkas, atklātu un siltumnīcas stādījumu augsni un kūrortus ar minerālāvotiem, ir veiksmīgi īstenoti. Tika izstrādāts izmēģinājuma projekts, lai ģeotermiski apsildītu olimpiskā izmēra peldbaseinu Termi (Thermi) pašvaldībā. Izmēģinājuma projekts sniegs iespēju ietaupīt 200 tonnas eļļas ekvivalenta gadā, samazināt ikgadējo CO₂ emisiju 420 tonnu apmērā un uzlabot vietējās sabiedrības darbu un atpūtas iespējas”.

Kostas Konstantinovs (Kostas Konstantinou),
Centrālās Maķedonijas Reģionālās enerģētikas aģentūras (REACM) “ANATOLIKI S.A.” tehniskais direktors
reacm@anatoliki.gr

AUSTRIJA

Energievision Murau: 100 % energoresursi no atjaunojamiem avotiem līdz 2015. gadam

Kopējās izmaksas: € 200 000
ES ieguldījums: € 100 000

“Projekts Energievision Murau Štīrijā ir balstīts uz augšupēju pieeju, kurā iesaistīti visi reģionālie dalībnieki enerģētikas jomā, ieskaitot patērētājus. Ar projekta palīdzību tiek organizētas reģionālās enerģētikas konferences, kurās visi var piedalīties. Dalībnieki nāk no visām sabiedrības nozarēm (plānotāji, montāžnieki, MVU, energoresursu piegādātāji, uzņēmumi un izplatītāji, centralizētās siltumapgādes ar biomasu operatori, mežsaimnieki un lauksaimnieki, pašvaldības un citas valsts pārvaldes iestādes...) un strādā, lai sasniegtu kopīgus mērķus, izstrādātu stratēģiju un projektus. Plānots īstenot izmēģinājuma pasākumus un ieguldījumu projektus vairākās no tematiskajām darba grupām, t.i., biomasas un saules saražotās, kā arī zaļās, elektroenerģijas un energoefektivitātes grupās. Kopš 2002. gada atjaunojamo avotu daļa siltumapgādes nozarē pieaugusi no 47 % līdz 56 %, kamēr zaļās elektroenerģijas ražošana sastāda 120 % no vajadzībām. Projekta rezultātā ir izveidotas daudzas darba vietas un palielinājis ienākumu līmenis attiecīgajā apvidū.”

Jozefs Berntālers (Josef Bärnthaler), enerģētikas aģentūra Judenburgas-Knittelfeldas-Murau (Judenburg-Knittelfeld-Murau) apvidū
josef.baerthaler@eao.at

URBACT

SUDEST – jūras pilsētu ilgtspējīga attīstība

Kopējās izmaksas: € 296 000
ES ieguldījums: € 150 000

“SUDEST starptautiskā partnerība strādāja no 2005. gada oktobra līdz 2007. gada jūlijam, lai konstatētu labo praksi jūras pilsētu ilgtspējīgai attīstībai. Tajā bija paredzēts iesaistīt plašu loku palīdzības sniedzēju, kuri ņēma vērā visus jautājuma aspektus, no ostas pārvaldes līdz ostas zonu un to apkārtnes attīstībai. Papildus Neapoles pilsētai, kas bija projekta galvenais partneris, SUDEST iesaistījās četras ES un divas ārpuskopienas valstu pilsētas, ostas pārvalde, pilsētvides atjaunošanas biedrība un četras universitātes. Projekta gala ziņojums, kas sniedz paveiktā darba kopsavilkumu, ir arī noderīgs līdzeklis, kā palīdzēt jūras pilsētām rast piemērotus risinājumus ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai”.

Gaetano Mollura (Gaetano Mollura),
URBACT programmas projektu nodaļas koordinators,
Neapoles komūna, Itālija
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Polijas darbības programma *Infrastruktūra un vide* periodam no 2007. līdz 2013. gadam

Polijas un tās reģionu ieguldījumu piesaistīšanas spēju palielināšana

Jaroslavs Orlinskis (Jaroslaw Orlinski), Polijas Reģionālās attīstības ministrijas *Infrastruktūras programmu koordinācijas nodaļas* direktora vietnieks

Polijas darbības programma *Infrastruktūra un vide* periodam no 2007. līdz 2013. gadam ir vislielākais kohēzijas

politikas instruments, kāds jebkad pastāvējis Eiropas Savienībā. Tam ne tikai tiek izmantota ievērojama daļa no Kohēzijas fonda piešķirtajiem līdzekļiem Polijai (vairāk nekā € 22 miljardi), bet arī apjomīgi papildu līdzekļi no ERAF (€ 5,7 miljardi).

Vairāk kā 66 % darbības programmas (DP) resursu piešķirti, lai sasniegtu tā dēvētās *Lisabonas* stratēģijas mērķus izaugsmes un darbavietu nodrošināšanas jomā. Lielākā daļa pārējo resursu tiek izmantota vides aizsardzības pasākumiem. Šāda resursu koncentrācija nozīmē to, ka DP visticamāk būs nozīmīga ietekme ne tikai uz Poliju, bet arī uz Eiropu kopumā.

Programma finansēs ieguldījumus infrastruktūrā 6 nozarēs: Vide, transports, enerģētika, augstākā izglītība, kultūra un veselības aprūpe. Tās galvenais mērķis ir *“palielināt Polijas un tās reģionu spēju piesaistīt ieguldījumus ar tehnoloģiju infrastruktūras attīstības palīdzību, turpinot nodrošināt vides, veselības un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību un uzlabojumus, kā arī teritoriālās kohēzijas attīstību.”*

Kaut arī programmai ir plaša darbības joma, tai netrūkst koncentrācijas: Visām prioritātēm ir skaidri noteikti mērķi, un tās koncentrētas uz aktivitātēm ar visaugstāko pievienoto vērtību. Tās arī papildina viena otru, jo pastāv kopīgs ekonomisks mērķis: palielināt ieguldījumu piesaistīšanas spēju. Tomēr šim kopīgajam mērķim nepieciešama holistiska pieeja, jo nepietiktu tikai ar transporta infrastruktūras attīstību, ja līdzās tai netiktu vienlaicīgi tādā pašā līmenī īstenota arī vides aizsardzības infrastruktūras un energoapgādes infrastruktūras attīstība. Ja nepieciešams panākt ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi, vides apsvērumiem jau sākotnēji jābūt vienam no DP horizontālajiem mērķiem.

Kā tas norādīts darbības programmas *Infrastruktūra un vide* periodam no 2007. līdz 2013. gadam stratēģiskajā daļā, ilgtspējīgas attīstības princips tiks īstenots, atbalstot ar vides aizsardzību tieši un netieši saistītos ieguldījumus:

- ar vidi tieši saistītās iniciatīvas ietvers projektus, kas attiecas uz cieta atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanu, atkritumu poligonu atjaunošanu, ekoloģiskās drošības palielināšanu, poļu uzņēmumu pielāgošanu vides aizsardzības prasībām un finanšu iniciatīvu nodrošināšanu pasākumiem, kas pārsniedz šīs prasības, bioloģiskās daudzveidības un aizsargājamo zonu saglabāšanu, tādas sabiedrības izpausmju, kas sniedz ieguldījumu vides aizsardzībā, attīstību u.t.t.;
- ar vides aizsardzību netieši saistītās iniciatīvas ietvers projektus un aktivitātes, kas atbalsta videi nekaitīgus transporta veidus, t.i. dzelzceļa transportu, jūras transportu, pilsētas transportu galvaspilsētu teritorijās, multimodālā transporta, iekšzemes ūdensceļu un viedo transporta sistēmu attīstību. Specializētam prioritāram virzienam, kas pilnībā paredzēts videi nekaitīgam transportam, piešķirti € 7,6 miljardi no Kohēzijas fonda. Attiecībā uz enerģētikas nozari tiek plānoti projekti, kas uzlabos un samazinās energoresursu patēriņu, kā arī atjaunojamo energoresursu avotus.

Vienlaicīgi racionālais energoresursu patēriņš, energoefektivitāte, atjaunojamie energoresursi, samazināšanas un līdzsvarošanas aktivitātes, kā arī tādi faktori kā zema oglekļa satura risinājumu veicināšana, tiks ņemti vērā horizontālā veidā projektu sagatavošanas, novērtēšanas un īstenošanas gaitā dažādu prioritāro virzienu ietvaros.

Darbības programma *Infrastruktūra un vide* periodam no 2007. līdz 2013. gadam dos ieguldījumu Kopienas politikās, nacionālajās stratēģijās un ar vides aizsardzību saistītās Polijas politikās iekļauto mērķu īstenošanā. Īstenojot DP, zināms progress tiks panākts, lai nodrošinātu atbilstību “nesavienojamības principam”, t.i. emisijas līmeņu atkarības un pieprasījuma pēc energoresursiem nošķiršana no ekonomikas attīstības.

Dziļurbuma sūkņu uzstādīšana jaunajā ūdens filtrācijas stacija Dodržicā, Polijā.

Programma arī dos iespēju Polijai sasniegt ar siltumnīcefekta gāzu emisiju saistītos mērķus, ko Eiropas Savienība noteica 2007. gadā. Tas tiks darīts, atbalstot aktivitātes, kuru mērķis ir enerģētikas nozares efektivitātes palielināšana, veicinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu, veicot ieguldījumus ilgtspējīgās transporta sistēmās, un, kad nepieciešams, izpētīt atsevišķu aktivitāšu ietekmi uz emisiju samazināšanu.

Lai iegūtu vairāk informācijas:

<http://www.pois.gov.pl>

Anglijas austrumu reģions ilgtspējas un atjaunojamo energoresursu priekšplānā

Veiksmīga ekonomikas ar zemu oglekļa emisijas līmeni nodrošināšana

Anglijas austrumu reģions ir viens no dažiem Eiropas reģioniem, kurā visticamāk tiks sasniegti jaunie un ambiciozie mērķi attiecībā uz oglekļa emisiju samazināšanu ES, kurus noteikusi Eiropas Komisija tās nesenoja priekšlikumu kopumā, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un veicinātu atjaunojamo energoresursu izmantošanu. Tas ir arī vienīgais reģions, kam izstrādāta īpaši pielāgota ERAF zema oglekļa satura nodrošināšanas programma ar atbalstu € 110 miljonu apmērā, kas palīdzēs samazināt CO₂ emisiju un sekmēt ekonomisko izaugsmi.

Komisāre Danuta Hübner, apmeklējot OrbisEnergy būvlaukumu 2008. gada janvārī.

“Šī ir vadoša iniciatīva”, teica Anglijas Austrumu reģiona attīstības aģentūras (EEDA) priekšsēdētājs Ričards Eliss (Richard Ellis) grupai sapulcējušos apmeklētāju, tai skaitā komisārei Danutai Hübnerai (Danuta Hübner), pagājušajā janvārī, izrādot viņiem OrbisEnergy ēkas celtniecības laukumu. Projektam tika piešķirti € 3,6 miljoni no ERAF 2. mērķa programmas. Ar tās nevainojamo atrašanās vietu Nespontā, Lovstoftā (Ness Point in Lowestoft), Lielbritānijas vietā vistālāk uz austrumiem, OrbisEnergy ir paredzēts kā visa Anglijas austrumu reģiona atjaunojamās vēja enerģijas, viļņu un plūdmainas enerģijas centrs. Pacelta uz koka balstiem tikai 30 m attālumā no krasta, piecstāvēģā ēka nodrošina plašu jūras pārredzamību. Lai aizsargātu ēku no sliktiem laika apstākļiem, OrbisEnergy aprīkota ar caurlaidīgu lietuvu aizsegu apšuvumu un izveidota tā, lai nodrošinātu ēnu ēkā esošajām personām laikā, kad ir spoža krasta saule. Siltumapgāde ar saules siltumenerģiju samazina temperatūras svārstības visu gadu un nodrošina betona ēkas energoefektivitāti un pašregulāciju.

Energoresursi tiek piegādāti no vietējā biomasas apkures katla, kas kurināms ar koka skaidām. Kad šajā 2008. gada vasarā OrbisEnergy tiks atvērta, tā nodrošinās pielāgojamas biroja telpas, vadības sanāksmju zāli un konferenču telpas vairāk kā 30 maziem un vidējiem uzņēmumiem, kas iesaistīti strauji augošajā atjaunojamo energoresursu nozarē. “OrbisEnergy kļūs par izaugsmes virzītājspēku, un tai būs liela nozīme palīdzības sniegšanā Lovstoftas un Lieljarmūtas (Great Yarmouth) reģionu atjaunošanai”, minēja Lisa Deividsons (Lisa Davidson), EEDA komunikāciju vadītāja.

AK līderis atjaunojamo energoresursu jomā

Anglijas austrumu reģions ieņem vadošo pozīciju AK piekrastes vēja enerģijas tirgū. Reģions atrodas starp divām liela mēroga piekrastes vēja enerģijas ražotņu attīstības zonām, Greater Wash reģionu un Temzas iztekas reģionu. Nākamo 8 gadu laikā tur paredzēts saražot vairāk kā 6 GW piekrastes

Piekrastes vēja turbīnas uzstādīšana.

vēja jaudas. Lovstoftas un Lieljarmūtas ostas atrodas šīs attīstības centrā. Abas ostas tika izmantotas, kad tika celta *Scroby Sands* piekrastes vēja enerģijas ražotne, kas ir viena no pirmajām komerciālajām piekrastes vēja enerģijas ražotnēm Apvienotajā Karalistē. *Scroby Sands* saražo pietiekami daudz enerģijas, lai apgādātu vairāk kā 36 000 māju, tādējādi ietaupot vairāk kā 65 000 tonnu oglekļa dioksīda emisijas.

Reģionu var uzskatīt arī par AK gāzes galvaspilsētu; Lovstofta un Lieljarmūta ir apkalpojušas gāzes atradnes Ziemeļjūras dienvidu daļā pēdējos 40 gadus.

“Gāzes industrija iegūtās prasmes un zināšanas var tieši pārņemt piekrastes vēja enerģijas ražošanas nozarē. Vairāki reģionālie uzņēmumi, kas īsteno savu darbību piekrastes naftas un gāzes industrijā, veiksmīgi dažādojuši savu darbību un iesaistījušies piekrastes vēja enerģijas ražošanas nozarē,” paskaidro Ričards Eliss, EEDA priekšsēdētājs.

Saražojot visvairāk elektroenerģijas no atjaunojamajiem avotiem Anglijā, reģiona mērķis ir piegādāt 14 % elektroenerģijas no atjaunojamajiem energoresursiem līdz 2010. gadam. Anglijas austrumu reģiona plāna projektā noteikts reģiona mērķis atjaunojamo energoresursu jomā līdz 2020. gadam – 44 %; tas ievērojami pārsniedz valsts mērķus. No 371 MW lielā energoresursu apjoma, ko paredzēts reģionā iegūt no piekrastes vēja enerģijas projektiem līdz 2010. gadam, 288 MW jau ir īstenoti vai apstiprināti.

Veroties nākotnē, ir aprēķināts, ka ceturtdaļu no AK elektroenerģijas vajadzībām var apmierināt ar viļņu un plūdmainas enerģiju, abiem šiem veidiem vēl atrodoties attīstības procesa pašā sākumposmā. Anglijas austrumu reģions iegulda vairāk līdzekļu pētniecībā un attīstībā kā jebkurā citā jomā AK un vairāk kā lielākā daļa citu Eiropas

3 jautājumi Deividam Morralam (David Morrall)

Anglijas Austrumu reģiona
attīstības aģentūras (EEDA) Eiropas
un starptautiskais direktors

- Deivid Morral, lielākā daļa ES reģionu nav pievērsuši tik lielu uzmanību ekonomikai ar zemu oglekļa satura līmeni. Kāda ir bijusi Anglijas austrumu reģiona motivācija to tomēr darīt?

Pastāv nepārvarams ekonomisks arguments par labu šai programmai. Reģionā ir ļoti labvēlīga un augoša uzņēmējdarbības nozare, kas koncentrēta uz atjaunojamo energoresursu un vides tehnoloģiju attīstību. Šie uzņēmumi ir vadošie jaunu tehnoloģiju attīstības jomā, un tas ir svarīgi, ka mēs veidojam un paplašinām šīs zināšanas kā reģiona ekonomikas galveno sastāvdaļu. Papildus Anglijas austrumu reģions ir zemu izvietots un īpaši pakļauts klimata izmaiņu ietekmei – tāpēc ir ļoti būtiski, ka mēs īstenoja, ekonomisko izaugsmi veidos, kas ir noturīgi ilgtermiņā.

- Jūs bijāt Eiropas direktors GO-East, Anglijas austrumu reģiona 2. mērķa programmas periodam no 2000. līdz 2006. gadam pārvaldes iestādē. Šobrīd Jūs esat pievienojies EEDA, lai veiktu darbu pie jaunās Konkurētspējas programmas periodam no 2007. līdz 2013. gadam. Kādu saikni Jūs varat saskatīt starp šīm divām programmām attiecībā uz ekonomiku ar zemu oglekļa satura līmeni?

2. mērķa programma tika izstrādāta tālajā 1999. gadā, un kopš tā laika notikušas klimata izmaiņas visos aspektos. Protams, ja mēs toreiz būtu piedāvājuši programmu, kas koncentrēta uz zemu oglekļa saturu, esmu pārliecināts, ka būtu saņēmuši zināmā mērā pretrunīgu attieksmi. Ņemot vērā iepriekš sacīto, mēs jau kādu laiku esam atzinuši šīs programmas lielo nozīmi Anglijas austrumu reģionā, tādēļ esam ar 2. mērķa programmas starpniecību veikuši ieguldījumus tādos projektos kā *OrbisEnergy* un esam stingri apņēmušies īstenot ilgtspēju kā šīs programmas daudznozaru tēmu. Tātad mēs uzsākam mūsu Zema oglekļa satura ERAF Konkurētspējas programmu periodam no 2007. līdz 2013. gadam jau ar stipru pamatu un tādu, kas ir lielā mērā saskaņots ar plašās Lisabonas stratēģijas mērķiem, kuri savukārt ir ES jaunā plānošanas perioda pamatā.

- Esot nelielā attālumā no Londonas, Anglijas austrumu reģions ir dinamiska teritorija, kurā plānota ievērojama izaugsme laika periodā līdz 2021. gadam. Vai ir iespējams saskaņot šo spēcīgo izaugsmi ar mērķiem, kas noteikti ekonomikai ar zemu oglekļa satura līmeni?

Abi iet roku rokā. Līdz ar spēcīgu izaugsmi nāk arī īpaši izaicinājumi un ekonomikas iespējas. Ar jaunās programmas palīdzību mēs tiecamies nodrošināt to, ka izaugsme ir ilgtspējīga, bet vienlaicīgi arī to, ka mēs maksimāli paplašinām ekonomikas iespējas. Mēs arī cenšamies būt vadošie politikas izstrādē saistībā ar šo programmu, un tādējādi es esmu apņēmis nodrošināt šīs programmas īstenošanas jomā iegūto zināšanu un pieredzes apmaiņu starp mums un citiem reģioniem un partneriem visā Eiropā.

reģionu. Tas nozīmē, ka reģions atrodas tādā statusā, lai piedāvātu piemērotus atbalsta pakalpojumus strauji augošajai jūras atjaunojamo energoresursu nozarei.

Vienprātības panākšana

Anglijas austrumu reģionā ar tā veiksmīgo ekonomiku, ko daļēji veicina tā spēcīgās saiknes ar Londonu, dzīvo 5,5 miljoni cilvēku. Reģionā paredzēta pat vēl lielāka ekonomiskā izaugsme laika periodā līdz 2021. gadam. Tā ietvers 500 000 jaunu mājokļu un 450 000 papildu darbavietu nodrošināšanu un iedzīvotāju skaita pieaugumu līdz 6 miljoniem cilvēku. Ģeogrāfiskā ziņā Anglijas austrumu reģions ir īpaši neaizsargāts pret klimata izmaiņām tā zemu izvietotās topogrāfijas, relatīvi zemā ikgadējā nokrišņu līmeņa un plašās piekrastes līnijas dēļ. Tāpēc ir būtiski īstenot ekonomisko izaugsmi, ar kuru tiek atzīta reģiona ogļskābās gāzes emisijas problēma un tai tiek pievērsta uzmanība. Atbalstot ekonomiku ar zemu oglekļa satura līmeni, tiks nodrošināts tas, ka izaugsme īsteno tādā veidā, kas ir labvēlīgs, ilgtspējīgs un būtisks laika periodā no 2007. līdz 2013. gadam un arī nākotnē.

No 2007. gada 3. septembra līdz 26. novembrim tika uzsākta plaša apspriede par reģionālās ekonomikas stratēģijas projektu. EEDA saņēma vairāk kā 200 oficiālas rakstiskas atbildes. Aptuveni 270 cilvēki, kuri pārstāvēja apmēram 180 organizācijas, apmeklēja semināra pasākumus. Notika astoņdesmit apspriedes ar vietējo un reģionālo partnerības grupu un aģentūru piedalīšanos. 12 nedēļu ilgā apspriešanās perioda laikā EEDA apkopoja un reģistrēja atsauksmes.

Izsakot komentārus par šo procesu, Ričards Eliss apgalvoja: *“Dažu nākamo mēnešu laikā mēs vēlēsimies ņemt vērā jauno datu un analīzes aspektus, tai skaitā turpmāko darbu, kura ietvaros tiek veikta izpēte par vides un mājokļu cenu pieejamības aspektiem dažādos ekonomiskās izaugsmes līmeņos. Tas ir milzīgs, bet aizraujošs izaicinājums – izstrādāt kopā ar partneriem plānu, kas palielinās reģiona ražīgumu un palīdzēs cīnīties pret klimata izmaiņām, nodrošinot to, ka uzņēmumi var izmantot iespējas, ko nodrošina ekonomika ar zemu oglekļa satura līmeni.”* Šobrīd tiek analizētas visas apspriešanās procesā saņemtās atbildes, un tiek plānots, ka galīgo reģionālo ekonomikas stratēģiju publicēs nākamajā vasarā. Ņemot vērā AK Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju¹, jaunākos ES priekšlikumus

Pieredzes apmaiņa ilgtspējas nodrošināšanas jomā Ziemeļjūras zonā

Laika posmā starp 2000. un 2007. gadu Anglijas austrumu reģions tika iesaistīts divos *INTERREG IIIB* sadarbības projektos ar citiem Ziemeļjūras reģioniem ilgtspējīgas attīstības jomā.

POWER (Pushing Offshore Wind Energy Regions – Piekrastes vēja enerģijas ražotājreģionu attīstības veicināšana) projekta ietvaros tika izveidots Ziemeļjūras kompetences tīkls piekrastes vēja enerģijas ražošanas jomā, apvienojot organizācijas no vadošajiem piekrastes vēja enerģijas ražotājreģioniem. POWER projektā Salfordas (Suffolk) grāfistes padome un Anglijas austrumu reģiona partneri apvienojās ar Vācijas, Dānijas, Nīderlandes un Flandrijas organizācijām. Projekts ieguva lielisku reputāciju, un par to tika sniegta informācija daudzos semināros un konferencēs reģionālā, nacionālā un Eiropas mērogā. Nozīmīgi Anglijas austrumu reģiona panākumi bija spēcīga starptautiska piekrastes vēja enerģētikas industrijas tīkla izveide, daudzu ļoti veiksmīgu starptautisku uzņēmējdarbības tīkrošanas pasākumu organizēšana, pētījumu par piegādes ķēdi piekrastes vēja enerģijas ražošanas jomā publicēšana un piekrastes vēja enerģētikas mācību virziena izveide Lovstoftas koledžā.

SmartLIFE (Smart Lifestyle Innovations for our Environment – Viedas dzīvesveida inovācijas mūsu videi) bija starptautisks izmēģinājuma projekts, ko vadīja Kembridžšīras grāfistes padome sadarbībā ar Malmes pilsētas Vides departamentu Zviedrijā un uzņēmumu *TuTech Innovation GmbH* Hamburgā, Vācijā. *SmartLIFE* ietvaros galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, ka celtniecības nozarē trūkst prasmju un iespēju, lai nodrošinātu jaunus, cenās pieejamus un videi saudzīgus mājokļus. Ar projekta palīdzību tika izveidoti daudzi apmācības kursi un kvalifikācijas iespējas. Apmēram 2500 cilvēku ir ieguvuši apmācību ar *SmartLIFE* starpniecību izveidotos centros. Projektam tika piešķirtas vairākas balvas vides aizsardzības jomā un tas iekļauts arī to kandidātu sarakstā, kas pretendē uz ģenerāldirektorāta 2008. gada *Regiostars* balvām.

“Innovation and Business Base” (Inovāciju un uzņēmējdarbības bāze) Lutonā.

(1) Saskaņā ar Kioto līgumu AK ir starptautisks mērķis samazināt tās siltumnīcefekta gāzu emisiju par 12,5 % laika periodā no 2008. līdz 2012. gadam. Citi divi ambiciozāki vietējie mērķi ir šādi: samazināt oglekļa dioksīda emisiju par 20 % līdz 2010. gadam un par apmēram 60 % līdz 2050. gadam, salīdzinot ar attiecīgo līmeni 1990. gadā.

Zemniekiem piederošs graudu uzglabāšanas uzņēmums rom samazinās savu oglekļa izmešu līmeni par 1000 tonnām gadā.

par oglekļa satura samazināšanu un, esot pārliecinātiem par pastāvošajām reģionālajām prasmēm šīs nozares attīstības atbalstam, mērķis izveidot ekonomiku ar zemu oglekļa satura līmeni šajā reģionā saņem plašu atbalstu.

Vides aizsardzības grupa Peterborovā

Peterborova (*Peterborough*) (iedzīvotāju skaits: 160 000) vēlas kļūt par AK vides aizsardzības galvaspilsētu. Pilsētā atrodas 300 uz vides aizsardzību vērsti uzņēmumi un daudzas vides aizsardzības organizācijas, tai skaitā AK Ekonomikas un vides attīstības centrs. Šāda uzņēmumu un organizāciju koncentrācija ir palīdzējusi izveidot vides aizsardzības grupu, kas devusi savu ieguldījumu plašākos sasniegumos vides aizsardzības jomā. Grupa ietver plašu dalībnieku loku, kas sastāv no: valsts sektora aģentūrām, kas sniedz palīdzību padomus politikas jomā; uzņēmumiem, kas aktīvi iesaistījušies atkritumu pārstrādes jomā; uzņēmumiem, kas izstrādā un izmanto visjaunākās tehnoloģijas un nodrošina konsultācijas, piedāvājot savas zināšanas visā pasaulē. Grupa nodarbina vairāk kā 4500 cilvēku un veido vairāk kā piecus procentus no pilsētas IKP. Nesen atklātais inovācijas centrs atbalstīs jaunizveidotus uzņēmumus vides aizsardzības jomā un nodrošinās to pastāvēšanu. Netālu no dzelzceļa stacijas ir plānots izveidot *zaļo zonu*; tajā atradīsies biroju telpas ar 25 000 m² platību, izveidotas, nodrošinot zemu oglekļa satura līmeni, un videi nekaitīgs mazumtirdzniecības veikals. Peterborovā, tāpat kā Lovstoftā ar tās *OrbisEnergy* centru vai Lutonā ar tās Inovācijas un uzņēmējdarbības bāzi, šim ERAF atbalstītajām telpām ir liela nozīme to teritoriju uzlabošanā, kur tās atrodas. Raksturīgā saikne starp infrastruktūras izveidi un pilsētvides atjaunošanu ir vēl viens reģionālās ilgtspējīgas attīstības stratēģijas būtisks aspekts. *“Anglijas austrumu reģions daudzos tā aspektos ir vadošais šajā nozarē ar progresu, ko tas panāk, lai nodrošinātu reģiona kā ekonomikas ar zemu oglekļa satura līmeni labklājību,”* secina Deivids Morrals.

Lai iegūtu vairāk informācijas:

<http://www.eeda.org.uk/>

Anglijas austrumu reģiona ERAF Konkurētspējas programma (periodam no 2007. līdz 2013. gadam)

Anglijas austrumu reģionam, kas ietver Bedfordšīras, Kembridžšīras, Esekssas, Hertfordšīras, Norfolkas un Safolkas grāfistes, piešķirti aptuveni € 110 miljoni saskaņā ar ES konkurētspējas un nodarbinātības mērķi. Jaunā Anglijas austrumu reģiona ERAF Konkurētspējas programma maina virzienu no iepriekšējās 2. mērķa (periodam no 2000. līdz 2006. gadam) programmas, kas bija koncentrēta uz ekonomikas pārstrukturizāciju, lai pārvirzītu ERAF līdzekļus uz ilgtspējīgas izaugsmes iespējām visā reģionā.

Šīs programmas mērķi ir šādi:

- uzlabot uz zināšanām balstīto ekonomiku, lai radītu vairāk kvalitatīvu darbavietu plānotās izaugsmes bezprecedenta līmeņu kontekstā;
- veicināt inovāciju, uzņēmējdarbību un uz zināšanām balstītās ekonomikas izaugsmi, īstenojot pētniecību un inovāciju, tai skaitā jaunu informācijas un sakaru tehnoloģiju jomā;
- izveidot vairāk un labākas darbavietas, iesaistot nodarbinātībā vairāk cilvēku un uzlabojot darbinieku un uzņēmumu pielāgošanās spēju, kā arī palielinot ieguldījumus cilvēkkapitālā;
- īstenot izaugsmes programmu tādā veidā, kas atzīst reģiona ogļskābās gāzes emisijas problēmu un to mazina.

Prioritātes

Saskaņā ar vispārējo tēmu programmai ir trīs darbības prioritāšu asis:

- 1) **atbalstīt inovācijas un zināšanu pārnesei ar nolūku uzlabot produktivitāti** (€ 37,3 miljoni) – a) veicināt reģiona spēcīgās pētniecības bāzes komercializāciju, ieskaitot “tīrās” tehnoloģijas, lai palielinātu efektivitāti un produktivitāti; b) atbalstīt informācijas tehnoloģiju ieviešanu, kas var sekmēt inovācijas un produktivitāti; c) atbalstīt uzņēmumu sadarbību ar augstākās izglītības iestādēm, lai īstenotu zināšanu pārnesei.
- 2) **Sekmēt uzņēmējdarbību un atbalstīt veiksmīgus uzņēmumus, novēršot šķēršļus uzņēmumu izaugsmei** (€ 26,6 miljoni) – a) uzlabot finansējuma pieejamību uzņēmumiem, it īpaši uzņēmumiem, kuru darbība ir balstīta uz tehnoloģijām ar mazām oglekļa emisijām; b) atbalstīt sociālo uzņēmumu attīstību, īpaši atbalstot uzņēmumus, kuru darbība ir balstīta uz tehnoloģijām ar mazām oglekļa emisijām; c) sekmēt jaunu uzņēmumu veidošanu, it īpaši no uzņēmējdarbībā mazāk aktīvu sabiedrības grupu puses (piemēram, sievietes, etniskās minoritātes, imigrantu kopienas); d) atbalstīt ātri augošus uzņēmumus; e) attīstīt tīrās tehnoloģijas un atjaunojamo energoresursu nozares; f) atbalstīt uzņēmumus tādu vadību un darbības praksi, kas ļauj samazināt oglekļa emisijas.
- 3) **Nodrošināt ilgtspējīgu attīstību, ražošanu un patēriņu** (€ 42,6 miljoni) – a) atbalstīt vietējās darbavietas un uzņēmumu attīstību pilsētu un lauku teritorijās, kas ļauj nodrošināt mazākas oglekļa emisijas; b) atbalstīt zemas oglekļa emisijas pieeju celtniecībā un fiziskajā attīstībā; c) veicināt efektīvu resursu izmantošanu un atkritumu apjoma samazināšanu.

Kontaktinformācija: erdf@eeda.org.uk

“Padarīt Jerro salu ilgtspējīgu” – inovatīvs projekts ar mērķi nodrošināt enerģijas pašapgādi Kanāriju salās

Huans Ruiss Alzola (Juan Ruiz Alzola),
Kanāriju salu Tehnoloģiju institūta (ITC) direktors

Jerro (*El Hierro*), līdzīgi pārējām Kanāriju arhipelāga salām, ir pilnībā atkarīga no energoresursiem, kurus nodrošina ārēji avoti.

Salā elektroenerģiju ražo elektrostacijas, kas patērē vidi piesārņojošas fosilās degvielas. Kaut arī salā ir ļoti liels vēja enerģijas potenciāls, tā izmantošana salas energoapgādē ir izrādījusies sarežģīts uzdevums.

Pirms atjaunojamu energoresursu plašas ieviešanas ir jāatrisina būtiski tehniski šķēršļi. Viena no alternatīvām ir apvienot vēja enerģijas sistēmas ar nelielām hidroelektriskām sistēmām, kurās ūdeni sūknē starp diviem dažādos augstumos esošiem rezervuāriem, izmantojot vēja enerģiju. Kad ir nepieciešama elektroenerģija, no augšējā rezervuāra krītošais ūdens darbina hidroelektrostacijas turbīnas.

Jerro salai ir maza sauszemes platība (278 km²) ar izteiktiem kontrastiem topogrāfijā. Salas 10500 iedzīvotāju vajadzības pēc elektrības nodrošina 12 MW elektrostacija, kas darbībā izmanto dīzeldegvielu. Ņemot vērā Jerro izmēru, kalnaino reljefu, energopatēriņu un lielo vēja enerģijas potenciālu, sala ir ideāli piemērota ūdens-vēja elektroenerģijas ražošanas sistēmai. Jerro piedāvātajā sistēmā vēja ģeneratoru parks ražos elektrību, kas tiks ievadīta salas energosistēmā, lai nodrošinātu iedzīvotāju vajadzības. Vēja enerģijas pārpalikums, ko nevar ievadīt elektrosistēmā, tiks izmantots, lai sūknētu ūdeni starp rezervuāriem. Situācijā, kad vēja ātrums būs nepietiekams, uzkrātais ūdens tiks izlaists no rezervuāra un ievadīts vairākās turbīnās, kas ražos nepieciešamo elektroenerģiju. Ūdens-vēja elektrostacija pārveido nepastāvīgu enerģijas avotu kontrolētā un nepārtrauktā elektrības piegādē. Šis process maksimāli palielina vēja enerģijas izmantošanu un samazina fosilo degvielu patēriņu.

Jerro padome, elektroenerģijas ražošanas uzņēmums UNELCO-ENDESA un Kanāriju salu valdība nesen ar ITC starpniecību izveidoja uzņēmumu “Gorona del Viento El Hierro”, kas atbildēs par ūdens-vēja elektrostacijas izveidi un apsaimniekošanu. Šobrīd ITC un UNELCO-ENDESA kopīgi strādā pie inženiertehniskajiem projektiem, lai uzbūvētu un

apsaimniekotu ūdens-vēja energosistēmu. Šis projekts ir liels tehnisks izaicinājums, jo tas ir pirmais šāda veida projekts pasaulē. Energoresursu dažādošanas un taupīšanas institūta (IDEA) iesaistīšana palielina projekta vērtību un palīdzēs pārvērst šo ideju realitātē tuvākajā nākotnē.

Ūdens-vēja elektrostacija (plānotās izmaksas ir 54 miljoni EUR) kopumā ražos 10 MW elektroenerģijas, tādējādi samazinot ikgadējo degvielas patēriņu par 6000 tonnām, ko turklāt vairs nevajadzēs ar kuģi transportēt uz salu. Tāpat katru gadu atmosfērā nonāks par 20 000 tonnām mazāk CO₂.

Projektu “Jerro: 100 % atjaunojami energoresursi” līdzfinansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds, koordinē ITC, un tajā iesaistīsies Jerro padome un piecas citas Eiropas iestādes. Tiks veikts pētījums par stratēģijām, lai nodrošinātu salas pilnīgu pašapgādi ar energoresursiem, kā arī par iespēju izmantot šī projekta pieredzi citās salās Eiropā un citos reģionos visā pasaulē. Stratēģijas ietver informētības uzlabošanu par energoresursu taupīšanu un citu atjaunojamu energoresursu izmantošanu (piemēram, siltuma enerģija un saules enerģija), kā arī dažādu veidu biomasas un salā saražotu organisko atkritumu izmantošanu. Šis atjaunojamu energoresursu projekts padarīs Jerro salu par pasaules lideri energoresursu pašapgādes sistēmu ieviešanā, balstoties uz tīriem un atjaunojamiem avotiem, tādējādi sekmējot tādu ekonomisko un sociālo attīstību, kas ir savienojama ar vides saglabāšanu.

Papildu informācija:
itc@itccanarias.org

Kopskats uz visu sistēmu.

INTERREG IIIA SPĀNIJA/PORTUGĀLE

Atbalsts korķa audzēšanas nozarei

Kopējās izmaksas: € 2 106 435
ES ieguldījums: € 1 579 827

“Korķis ir būtisks resurss vides un teritoriālajam līdzsvaram kalnainajos Sanmamedes (San Mamede) un Sanpedro (San Pedro) apvidos, kas aptver 8 500 km² lielu teritoriju Ibērijas pussalas dienvidaustrumos un robežojas ar Alentežu (Alentejo) un Estremadūras (Extremadura) reģioniem. Šajā rajonā var nākties likvidēt vairāk nekā 120 mazos uzņēmumus, ja tie zaudēs to tradicionālo tirgu – vīna pudeļu korķu izgatavošanu. Lai novērstu šos draudus, pārrobežu sadarbības projekts “Corchiça” ir nodrošinājis labāku izpratni par nozari, rajonu un tirgu. Papildus tam ir īstenoti veicinoši pasākumi, atbalstīta sadarbība starp ražotājiem un sniegta tehniskā palīdzība uzņēmējdarbības vadībā. Šis pieejas rezultātā ir izstrādāts stratēģijas plāns, un 2008. gadā Estremadūrā ir plānots izveidot t.s. “Korķa klasteri”.”

Fatima Kano (Fatima Cano),
projekta vadītāja, ASECOR
fcano@asecor.com

INTERREG IIIA Īrija/Ziemeļīrija

“Būtiskas zīmes”: skolēnu informētība par vidi

Kopējās izmaksas: € 532 140
ES ieguldījums: € 399 105

“Būtiskas zīmes bija 2005.–2006. gada sadarbības projekts, kura ietvaros tika izstrādāta programmatūra plaukstdatoru tehnoloģijai un ar ĢIS sasaistīta tīmekļa vietnes datubāze ar datiem par laika apstākļiem, ūdens kvalitāti, straumes īpašībām un biotopiem upēs Blekvoteras (Blackwater), Foilas (Foyle) un Melvinas (Melvin) upju sateces baseinos, kas atrodas pie robežas starp Ziemeļīriju un Īrijas Republiku. Katru mēnesi skolēni veica mērījumus netālu no savām skolām, un šie dati vēlāk tika augšupielādēti tīmekļa vietnes datubāzē. Bērniem bija iespējas salīdzināt savus datus ar citu skolu datiem to upes baseinā. Kopīgas mācību ekskursijas veicināja attiecību veidošanu starp bērniem no dažādām vietām un atbildības izjūtu par vietējiem resursiem. Projekts uzlaboja bērnu informētību par vidi un ieviesa jaunas tehnoloģijas nomaļās skolās un apdzīvotās vietās.”

Grēta Makkarona (Gretta McCarron),
projekta vadītāja
blackwatervitalsigns@yahoo.ie
www.vitalsignsireland.org

INTERREG IIIC Austrumi

Slēgtas izgāztuves pārveidošana

Kopējās izmaksas: € 4 500 000
ES ieguldījums: € 3 240 000

“IUWMM (Integrated Urban Waste Management Model – Integrētais pilsētu atkritumu apsaimniekošanas modelis) sadarbības projektā piedalījās 14 reģionālas un vietējas iestādes, kas dalījās labākajā praksē atkritumu apsaimniekošanas jomā. Viena no gadījumiem tika aplūkota veca, slēgta izgāztuve uz dienvidiem no Leipcigas pilsētas (iedz. skaits: 500 000). Pagātnē šeit tika deponēti aptuveni 3,8 miljoni m³ atkritumu. Izgāztuve neatbilda Eiropas vides aizsardzības noteikumiem, it īpaši saistībā ar gruntsūdeņu aizsardzību un izgāztuves gāzu emisiju. Vispirms tika izpētīti vides riski. Pēc tam tika projektēta izgāztuves pārveide ar mērķi samazināt izskalojumus no izgāztuves, izmantot izgāztuves teritoriju atpūtas vajadzībām un ražot energoresursus no izgāztuves gāzēm un saules enerģijas. Attiecīgi izgāztuvei izveidoja nosegšanas sistēmu (26 ha) un pēc tam to apaudzēja.”

Franks Rihters (Frank Richter),
Stadtreinigung Leipzig,
Eigenbetrieb der Stadt Leipzig
FRichter@SRLeipzig.de

INTERREG IIIB Baltijas jūra

Pielāgošanās klimata pārmaiņām Baltijas jūras reģionā

Kopējās izmaksas: € 2 246 822
ES ieguldījums: € 1 399 616

“Pielāgošanās klimata pārmaiņām ir ļoti svarīga ilgtspējīgai teritoriālajai attīstībai. “Virzība uz pielāgošanos klimata pārmaiņām Baltijas jūras reģionā” ir nesekmīgs rezultāts, kas sasniegts visu Baltijas reģionu aptverošo uz pielāgošanos klimata pārmaiņām vērsto projektu (“SEAREG” un “ASTRA”) ietvaros, kas tika īstenoti Somijas Ģeoloģiskās uzmērīšanas dienesta vadībā, sadarbojoties ar vairākām vietējām un reģionālām iestādēm un pētniecības institūtiem. Produktīvā starpdisciplīnu sadarbība ir ļāvusi tādām pilsētām kā Espo Somijā un Gdaņska Polijā iekļaut pielāgošanos klimata pārmaiņām turpmākajā zemes lietošanas plānošanā.”

Filips Šmits-Tomē (Philipp Schmidt-Thomé),
Somijas Ģeoloģiskās uzmērīšanas dienests (GTK)
philipp.schmidt-thome@gtk.fi
www.astra-project.org

“Strādājot reģionu labā – ES reģionālā politika 2007.–2013. gadā”

Jaunā brošūra “Strādājot reģionu labā – ES reģionālā politika 2007.–2013. gadā” ir pieejama visās ES valodās. 36 lappuses garā publikācija izskaidro, kā darbojas ES reģionālā politika un kā tā atbalsta, piemēram, transportu, inovācijas, vides un pilsētu attīstību Eiropas reģionos un pilsētās. Citi šajā publikācijā aplūkoti aspekti ir sadarbība starp reģioniem, programmu novērtēšana, kā arī audita, kontroles un publicitātes prasības. Ar konkrētiem skaitļiem ir parādīts, cik daudz naudas (no ES fondiem) un kādiem mērķiem turpmākajos gados tiks iztērēti 27 ES dalībvalstīs.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_en.htm

